

Vuoden 2022 talousarvion ja vuosien 2023-2024 taloussuunnitelman laadintaohjeet

Talousarvion laadinnassa hyödynnetään JHS 199 suositusta ”Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja –suunnitelma” (12.4.2019).

Suositus on tulostettavissa pdf-tiedostona:

<https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/JHS199.pdf>

Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan (KuntaL 110.2 §).

Talousarvio- ja taloussuunnitelma käsittää vuodet 2022-2024. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on laissa erikseen mainittu talousarvio, jonka sitovuus on oikeudellisesti vahvempi kuin taloussuunnitelman.

Taloussuunnitelmavuosien 2023-2024 määrärahat esitetään talousarviossa tuloslaskelma-, rahoituslaskelma- ja investointiosissa huomioiden merkittävät toiminnalliset muutokset perusteluineen sekä kustannustason muutokset.

Taloussuunnitelma on kunnan luottamustoimieliä ja viranhaltijoita taloudellisesti ja toiminnallisesti velvoittava asiakirja.

Talousarvion rakenne on seuraava:

1. Pormestarin katsaus
2. Yleiset lähtökohdat
3. Yleisperusteluosa
4. Toimialakohtaiset perustelut
5. Tuloslaskelma
6. Investointiosa
7. Rahoitusosa
8. Talousarvion sitovuustaso
9. Taloussuunnitelma

1. Palvelusuunnitelmat

Valtuuston hyväksymä kuntastrategia ja toimialoittain toimielin tasolla laaditut palvelusuunnitelmat ovat talousarvion ja –suunnitelman laadinnan keskeisiä perusteita.

Kuntastrategiassa esitetään kunnan visio, arvot, ja strategiset tavoitteet.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa palvelusuunnitelmalla konkretisoidaan ja tarkennetaan kuntastrategian palveluja ja turvataan palvelujen saatavuus.

2. Valtuustotason sitovat tavoitteet

Valtuuston hyväksymän kuntastrategian pohjalta asetetaan toimialoittain valtuustotason sitovat tavoitteet. Tavoitteet ovat ensisijaisesti vaikuttavuustavoitteita ja niissä on näkökulmana palvelun vaikutus asiakkaaseen.

Vaikuttavuustavoitteet määrittävät joko palvelun aikaansaamaa muutosta kuntalaisten hyvinvoinnissa tai palvelun laatua, jota arvioidaan sen saatavuutena, riittävytenä, kohdentuvuutena tai asiakastyytyväisyytenä.

Valtuusto voi sitovina tavoitteina hyväksyä myös tuotantotavoitteita kunnan elinvoimaa, toiminnan kehittämistä, tuloksellisuuden parantamista tai henkilöstöpolitiikkaa koskevissa asioissa.

Tavoitteiden tulee olla toteutettavissa valtuuston niihin osoittamalla resursseilla ja sellaisia, että kunta voi niihin omilla toimenpiteillään vaikuttaa. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteissa tapahtuneiden muutosten takia, on valtuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset.

Tavoitteiden tulee olla realistisia sekä konkreettisia ja niille määritellään toteuttamisen toimenpiteet, vastuutahot sekä toteutumisen mittarit. Mittareille määritellään kolme tavoitetasoa, joita kuvataan myös liikennevalojen värein.

Tavoitteiden arviointikriteereitä suunnitelmassa mallia voi ottaa JHS 199 suosituksen liitteessä 1. annetusta ohjeistuksesta.

Alla taulukko, jonka avulla tavoitteet kuvataan talousarviokirjassa ja toteuma esitetään osavuositarkastuksissa, tilinpäätöksessä ja muissa hallinnon raporteissa.

XX toimialan sitovat valtuustotason tavoitteet 2022	
1. Tavoite	●
Toimenpiteet	
Mittari	
Taso 1. ●	
Taso 2. ●	
Taso 3. ●	
Vastuutaho	

3. Talousarvion laadinnan euromääräisiä perusteita

3.1. Käyttötalous

Toimialojen tulee tavoitella talousarviovalmistelussa 2 % säästöä toimintakatteessa vuoden 2021 tasosta.

Kunnan maksuosuudet Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymälle on arvioitu yhtymän vuoden 2020 tilinpäätöstietojen pohjalta. Yhtymän talousarviovalmistelussa kuntien maksuosuudet arvioidaan edelliseen talousarvioon perustuen, jonka takia Kärkölän maksuosuusarvio vuodelle 2022 tulee olemaan suurempi yhtymän arviossa, kuin mitä se on kunnan omassa talousarviossa. Asia vahvistetaan 17.6.2021 osapuolten välisissä palvelusopimusneuvotteluissa.

Määräraha-arvioissa käytetään pohjana elokuun 2021 palkkamenoja, joihin lisätään mahdolliset tiedossa olevat sopimuksen mukaiset palkankorotusvaraukset. Kunta-alan ansiotasoindeksiin mukaan keskimäärin 2,00 % vuoden 2021 menoihin nähden. Sopimuskausi on kaikissa kunta-alan virka- ja työehtosopimuksissa 1.4.2020–28.2.2022.

Luottamushenkilöiden kokouspalkkiot lasketaan voimassa olevaan hallintosääntöön ja palkkiosääntöön pohjautuen sekä arvioitujen kokousmäärien perusteella.

Palkkojen sivukulut (sotumaksu, eläkevakuutusmaksut, työttömyys- tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut) arvioidaan tiedossa olevilla vuotta 2022 koskevilla sivukuluprosenteilla. Eläkemenoperusteiset eläkevakuutusmaksut huomioidaan Kuntien Eläkevakuutuksen antaman arvion mukaisesti.

Sisäisiin vuokriin huomioidaan indeksimuutoksen mukainen korotus. Sisäiset vuokrat vaikuttavat sekä tulona ja menona samansuuruisesti, joten niillä ei ole koko kunnan tuloksen kannalta vaikutusta.

Verotulot arvioidaan Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti. Tieto päivittyy syksyn aikana. Valtionosuudet perustuvat myös Kuntaliiton kunnille laskemaan arvioon, ja tieto tarkentuu valtioneuvoston tekemien päätösten mukaisesti.

Talousarviolainojen ja leasing-vuokrien korot arvioidaan pysyvän nykyisellä korkotasolla. Korkotason mahdollinen muutos huomioidaan talousarvion laadinnan edetessä.

3.2. Investoinnit

Rakentamishjelma sisältää talousarviovuoden 2022 sekä suunnitelmavuodet 2023-2026.

Toimielimien investointiesitysten tulee sisältää määrärahaesityksen lisäksi selostus investoinnista perusteluineen.

3.3. Talousarvion sitovuustaso

Talousarviossa sitovuustaso on toimielintaso. Lautakunnat voivat itsenäisesti päättää, miten talousarvio sitoo toimielintasosta alaspäin lautakuntaa ja viranhaltijoita.

Talousarvio esitetään vastuualue -tasolla.

Tuloslaskelmassa toimintakatteen jälkeiset erät sitovat valtuustoon nähden aina tilikauden tulokseen saakka. Tämän jälkeen esitetään tilikauden tuloksen käsittelyerät, jotka eivät ole määrärahoja ja tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä.

Vuosittainen poistojen määrä on sidottu valtuuston tekemään poistosuunnitelmaan.

Investointiosa sitoo valtuustoon nähden sillä tarkkuudella, jolla hankkeet on investointiohjelmassa esitetty eli yksittäisinä hankkeina tai hankeryhminä.

Rahoitusosassa sitovia määrärahoja ovat rahoitustoiminnan määrärahat. Sitä aiemmat erät ovat sitovia talousarvion muissa osissa.

4. Laadinnan aikataulu

- 14.6. Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion laadintaohjeet ja raamit
- 31.8. Sisäiset erät ja palkat tiedossa. Toimialajohtajille nämä tiedot talousarviotyötä varten.
Uusi valtuusto voi päättää työpajan pitämisestä, jossa käydään läpi pohja talousarviokirjaksi ja esitys strategiasta johdettujen toiminnallisten tavoitteiden esittämismuodoksi ja talouden resurssien ohjaamiseksi tavoitteille.
- 15.10. Talousarvioesitys on käsitelty kaikissa lautakunnissa
- 1.11. Kunnanhallituksen I käsittely
- 29.11. Kunnanhallituksen II käsittely
- 13.12.2021 Kunnanvaltuusto päättää talousarviosta ja toimintasuunnitelmasta